

SONJA ĆIRIĆ

NEĆU DA MISLIM
NA PRAG

■ Laguna ■

Copyright © 2019, Sonja Ćirić
Copyright © ovog izdanja 2019, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

NEĆU DA MISLIM
NA PRAG

– Šta ima novo?

– Nisam primila platu, pretpostavljam da te to zanima.

– Ni danas?

– Ni danas.

– Dva i po meseca vam ništa nisu platili! Poštenije bi bilo da se ukinete, da vam se zahvale na požrtvovanosti i na saradnji pa da se lepo razidete. Odseći će nam struju ako ne platimo do sutra...

– Znam ja to odlično! A da li i ti znaš? Šta misliš, kako smo plaćali struju i ostalo poslednjih godinu dana koliko ne radiš? Zašto se samo od mene očekuje da donosim pare u kuću? Ja razumem zašto si dao otkaz, ali ne razumem zašto samo sediš po ceo dan i ništa ne radiš...

To su moji mama i tata. Svađaju se u dnevnoj sobi. Ili ne znaju da ih ja sve čujem, ili ih se ne tiče što ih čujem.

Moja mama se zove Jelena, ona je novinarka. Mnogo voli svoj posao i svoju redakciju. Kaže da nema tih toliko

malo para za koje ona ne bi radila. Moj tata se zove Boris. On je slikar i profesor, ali je dao otkaz, pa ceo dan sedi ispred televizora i vrti kanale. Voli akcione filmove. Svako kome bih rekla da mi je tata profesor a mama novinarka, svako bi komentarisao: „U, pa tebi uopšte nije loše!“

Živimo u malom stanu na četvrtom spratu sa tri male sobe koje dele tanki-tanki zidovi, da se provide. Moja soba je pored dnevne. Jednom sam na času rekla da ja ne gledam filmove nego ih slušam i svi su mi se smejali. Ja volim naš mali stan i tanki zidovi mi ne smetaju. Ali mi ne prija ovo što sam upravo čula. Zar će stvarno da nam isključe struju? Znam da nismo bogati, ali nisam mislila ni da smo sirotinja.

Sreća da imam moje priče.

Na početku drugog polugodišta Tamara i ja dobile smo nagradu za najbolju priču na gradskom takmičenju. Svaka je dobila po nagradu zato što žiri nije mogao da se odluči čija je priča bolja, pa im je bilo lakše da nagrade i Tamaru i mene. Tamara je moja najbolja drugarica, nas dve delimo klupu od prvog dana osnovne škole. Sad smo u sedmom.

Prošlog meseca, usred informatike, pozvala nas je direktorka u svoju sobu.

– Stiglo je pismo iz Sekretarijata za obrazovanje Grada u kojem predlažu da vas dve učestvujete na takmičenju „Mladi pisci – kreativna Evropa“. Zašto baš vas dve? Pa zato što ste i na gradskom bile najbolje,

zar ne? Takmičenje „Mladi pisci – kreativna Evropa“ održava se svake godine u nekom drugom gradu kako bi se naglasilo da ga organizuje i podržava Evropska unija, a ove godine je u Pragu. Mislim da bi trebalo da pokušate, šta vas košta!

– Nisam znala da smo primljeni u EU – izletelo mi je.

– Pa i nismo, ali geografski pripadamo evropskom kontinentu – odbrusila mi je sveznajuća Tamara. Direktorica je Tamaru pomilovala po kosi, objasnila da moje ponašanje nema veze sa mojom prirodom, koja je inače za svaku pohvalu, već je to uticaj roditelja, a naročito mame, i rekla da priče pošaljemo nastavnici Lidiji kako bi ih ona prevela na engleski, jezik EU. Lidija je nastavnica engleskog jezika, ali i nezvanični školski prevodilac.

– A koje priče? Da napišemo nove? Koji je rok? – opet sam ja morala nešto da pitam mada je to zanimalo i Tamaru samo što ona nije htela da ispadne glupa.

– Ne, nego ove koje su pobedile, podrazumeva se! – rekla je direktorka. Ja sam se zapitala zašto se podrazumeva, zašto nam oduzima priliku da napišemo neke druge, možda bi bile još bolje, ali sam odustala.

– Da li imaš utisak da je naša uloga samo da učestvujemo kako bi tamo neko na TV dnevniku mogao da kaže da je i Srbija imala svoje predstavnike na tom prestižnom evropskom takmičenju za mlade talente? Hoću da kažem: ovde nikom nije cilj da zaista pokažemo kako pišemo – pitala sam Tamaru dok smo se vraćale na čas.

– Ne znam šta da ti kažem, ali bi me zaista mrzelo da opet nešto pišem! Neću čak ni da prepravljam ovu staru, nema razloga, pa najbolja je.

– Ja moju hoću – rekla sam, i to sam i učinila.

Sad je pola pet. Nastavnica Lidija je molila da joj pošaljemo priče do pet kako bi imala vremena da ih prevede do sutra.

– Nisi poslala? Ne mogu da verujem! Pa kad ćeš? Sad će pet! – upravo mi viče Tamara u slušalicu.

Stalno me zbog nečega grdi. Tvrdi da je ona svoju priču poslala još jutros, i to je sto posto tačno.

– Ja ne čekam poslednji sekund – kaže, što bi trebalo da znači „za razliku od tebe“. – Šta imaš još da prepravljáš? Mora jednom da se stavi tačka. Odlučiš da je gotovo, i bude gotovo. Mora tako. Dosta je bilo, sad je dvadeset... devetnaest do pet! I ja bih da popravljám i ispravljám svako slovo još pet dana, ali ne može, rok je rok!

Bez veze viče na mene, naravno da neću kasniti. Sve više i više mi smeta što me Tamara ne kritikuje želeći da se popravim nego da mi pokaže da je bolja od mene, ali sad ne mogu da se bavim time. Ne znam šta je loše u tome što hoću da iskoristim i poslednji sekund da

ulepšam *Dobar dan!* Tako se zove moja priča, zaboravila sam da kažem.

Zvoni fiksni telefon u dnevnoj sobi, sigurno nije za mene. Mene već odavno svi zovu isključivo na mobilni. Moja Maja tvrdi da sam joj, kad sam u trećem dobila prvi mobilni, rekla: „Vidi, dobila sam lični telefon.“ Ja se toga ne sećam.

Maja je moja baka i ja je volim. Nedostaje mi.

– Darja, zove te nastavnica! Danka te zove, požuri! Je l' čuješ? – viče moja mama i upada mi u sobu kao da je požar, u jednom koraku stiže do moje stolice, uz panično: – Danka je, Danka! Požuri!

Danka nam predaje srpski jezik još od petog razreda i nema ko je ne voli. A Darja – pa to sam ja.

– Kako si dušo, zdravo. Nemam ništa da ti kažem što ti već nisam rekla, samo da pitam: poslale ste nastavnici Lidiji priče, zar ne?

– Tamara jeste, ja... evo samo još malo, samo još nešto da doteram.

– Da, to mi je rekla i Tamara, evo sad me je zvala...

– Tužila me je?

– Evo, ovako ćemo to da rešimo. Darja, slažem se da svaki tekst može ceo život da se glanca, ali jednom mora i da se završi. Ugasi računar, dosta je bilo za danas. Nema smisla da nastavnica Lidija celu noć prevodi vaše priče, zar ne? Znaš da ima prvi čas u jutarnjoj smeni, pa valjda mora malo i da spava!

Nisam odgovorila istog trena, nastavnica Danka je to protumačila kao pristanak, i nastavila:

– Eto, vidiš da možeš.

– Nastavnice, da vam kažem nešto. Ja ću da budem pisac.

– Kakve sad to veze ima? Stvarno?... Pisac? Pa dobro, ni to nije tako loše... Naročito ako si dobar pisac. A ako nisi... Mala si ti još za takve odluke, ko zna šta ćeš na kraju izabrati...

– Pisanje, biću pisac!

– Šta ti misliš kako se postaje pisac? Zar ti baš ništa nije ostalo u glavi od svih onim mojih silnih priča o piscima? A ja se baš trudim da vam dočaram... Ali hajde prvo da rešimo poslove za sutra, važi? Da li treba da te podsećam da je prva nagrada na ovom konkursu objavljivanje knjige priča?

– I sedmodnevni boravak u Pragu – dodala sam.

– Da, ali pre toga prvo treba da pošaljemo tvoju priču, zar ne? Hajde, molim te, uradi to odmah!

– A da li ste možda saznali kad će da objave rezultate? Na sajtu još uvek ništa ne piše.

– Nisam saznala, nemam koga tamo da pitam. Zašto misliš da imam? A i da imam, ne bih to uradila. Neću podvaljivanjem da stignem do cilja, i hoću da verujem da i ostali igraju fer. Ja znam da vi mladi svuda oko sebe vidite da se podvaljuje, ali barem dok ste u ovoj školi, ja ću vas učiti šta valja a šta ne valja... Rekli su da će nas obavestiti.

– Znam, ali...

– Zašto razmišljaš o tome? Rekla sam već i tebi i Tamari: biće odličan uspeh ako vas izaberu u prvih deset! Makar jednu od vas dve...

„Ja hoću da sam prva od tih deset, a ne jedna od njih“, pomislila sam, srećom ne naglas.

Završile smo razgovor, ja sam se okrenula ka mami koja je sve vreme razgovora sa Dankom stajala iza mojih leđa, pružila joj telefon i rekla: „Izvini, imam posla“, što u prevodu znači da bih htela da izađe iz moje sobe, i mama je izašla.

Zažmurila sam. Na tren. Kliknula mišem na folder
„Prag“.

Na ekranu se pojavila moja priča.

Pogledale smo se.

Mahnule jedna drugoj.

Pritisnula sam *send* i rekla joj:

– Srećan ti put!

U glavi mi buči i udara, ako sad ne pukne, nikad neće! Tražim po njoj neku misao koja bi nadjačala tu buku. Da zovem Tamaru? Ne. Barem ne sad. Veljka? Ne, nema razloga. Da odem u dnevnu sobu? Tamo je dosadno. Trebalo bi da uradim domaći. Posle ću, ima vremena. Da li bih volela nekog da vidim? I kao odgovor na to pitanje, usred one zbrke u mojoj glavi pojavio se Nikola sa svojom gluvom sobom i smirio mi misli. Priznajem, nisam se bunila. Ni što mi je u glavi, ni što me je podsetio na moj današnji blam nad blamovima. Dakle:

Veliki odmor. Čekam Tamaru da se vrati iz ve-cea, mirno hodam dvorištem, i slučajno prođem pored Nikole i Arsića. Nisam ih ni videla, samo sam čula da Nikola objašnjava Arsiću šta je gluva soba. Baš se uneo, onako skroz, a Arsić zinuo u njega. I umesto da ćutim i prođem, ja čujem sebe:

– Da li ta tvoja gluva soba može da zaštiti čoveka i od zvukova u glavi?

Da sam se posle toga barem ujela za jezik, da sam prošla pored njih kao da se ništa nije desilo, da sam mu objasnila da me je privukla njegova priča zato što živim u stanu u kojem se čuje i šta hoćeš i šta nećeš iz druge sobe – ali nisam. Stala sam i pogledala Nikolu pravo u oči. Strašno! Nikola me je odmerio od glave do pete pogledom „koja lujka“, rekao: „Što ti, mala, prisluškuješ tuđe razgovore?“, i nastavio tamo gde je stao. Nikola i Arsić su osmaci, baš sam se izblamirala. Sad Nikola misli da mu se nabacujem, a ja sam se, časna reč, slučajno stvorila u njegovoj blizini! Mogla bih i ja da pomislim nešto o njemu, recimo da se pravi važan, da je opet negde nešto pročitao pa drugima soli pamet i svim silama pokušava da deluje kao intelektualac! Neko mu je utuvio u glavu da ne možeš, ako si košarkaš (a Nikola jeste košarkaš), da budeš pametan i da razmišljaš, pa on sad svim silama pokušava da dokaže suprotno! Baš bez veze, ali šta ću mu ja!

Nisam znala za tu gluvu sobu. Toliko je izolovana da se ne čuje nikakav zvuk spolja, ni najjači – na Guglu piše da se koristi za snimanje muzike. Meni bi baš tako nešto trebalo. Evo sad, na primer, čujem škripanje guma i automobilske sirene iz televizora u dnevnoj sobi – što znači da neko nekoga juri.

– Nije mi dala da pročitam priču. Istina, nisam ni tražila – probio se glas moje mame kroz škripu guma nekog bolida u krivini. Ton iz televizora je nestao, što znači da je moj tata pritisnuo pauzu na daljinskom kako

bi mami dao do znanja da ga je svojim pitanjem prekinula u njemu važnoj aktivnosti – gledanju te-vea, ali se on žrtvuje i ipak joj odgovara:

– Zar to nije ona priča o Duci i Daci?

– Jeste, ali znam da ju je prepravljala, dorađivala, nešto je petljala s njom.

– Pa dobro, daće nam kad bude htela – rekao je i nastavio da gleda te-ve misleći da je odradio ovu turu komunikacije sa svojom ženom. Ali, prevario se.

– Uopšte ne sumnjam da ju je dobro napisala, Darja ume s rečima. Samo me zanima šta je popravljala i zašto... Naravno, bitno je šta Danka misli, a ona sigurno misli da je okej, jer da ne misli da je okej, ne bi je poslala u Prag...

– Pusti dete na miru već jednom! – prekinuo ju je tata i ona je, kao i svaki put zbog te njegove rečenice, umuknula.

Tatino „pusti je na miru“ i moje „izvini, moram da radim“ blokirali bi moju mamu. Zato što je smisao obe te rečenice „suvršna si“. Ne znam od koga sam čula to „izvini, moram da radim“, možda čak i od nje. Kad sam bila mala, kad god bih je nešto pitala dok piše i u cajtnotu je, ona bi nastojala nekako da me skloni, a moja Maja bi me tog časa uzela i odnela u drugu sobu. Pretpostavljam da su te dve stvari bile povezane.

Mama je dugo mislila da, kad joj kažem da izađe iz sobe, to znači da želim da učim i da nemam vremena za ćaskanje. Međutim, kad je skapirala da tatino „ostavi

dete na miru“ znači da treba njega da ostavi na miru, postalo joj je jasno i značenje moje poruke. Sećam se, posle toga mi je bilo krivo što sam je terala iz sobe, ali niti sam joj rekla „izvini“, niti sam razgovarala s njom o tome. Umesto toga, izabrala sam da se pravim kao da se ništa nije desilo. Ponašala sam se isto onako kako su se ponašali njih dvoje prema meni i jedno prema drugom.

„A šta ako nastavnica Danka nije pročitala naše priče?“, pomislila sam. Šta ako smo Tamara i ja napisale neku glupost? Ako smo, na primer, psovale? Zašto da ne, možda jesmo, to sad svi rade. Baš sam juče pročitala nekoliko stranica novog romana Marka Vidojkovića. Jao, što taj psuje! To je mamina knjiga, jedna od onih koje mora da pročita pre nego što intervjuiše pisca. Znači, ako pisci mogu da psuju i ako izdavači to objavljuju, zašto ne bismo i nas dve? Zato što smo maloletne? Gluposti. Šta bih dala da vidim izraz lica člana žirija kad bi naleteo na psovku?! Čita on tako, čita, zavaljen je u fotelju pored velike lampe, srkuće kaficu, možda i puši, pročita sve do kraja lista, okrene drugi, kad ono – psovka! Čoveče! Pakao! Šta sad da radi? Da prijavi da je našao psovku? Kome? Predsedniku žirija? Jadan čovek! Naravno da se tako nešto, barem kad smo Tamara i ja u pitanju, nikad neće desiti. Tamara ne bi uradila nešto slično pa taman da joj isprazne ceo garderober, a ja još uvek nisam bila u prilici da pišem o nečemu ili nekome gde su neophodne psovke. Što znači: dragi članovi žirija, bezbedni ste!

Stigao mi je mejl! Od nastavnice Lidije!

„Divna ti je priča. Sva od emocije. Bravo, Darja!
Žurim da je prevedem.“

Ne spava mi se, a trebalo bi. Neću da mislim na Prag, neću da mislim na Prag, neću da mislim...

Otvorila sam prozor. Napolju miriše proleće. Nema boljeg leka! „Samo udahneš duboko-duboko i zdrav si“, tako je govorila Maja! Jednog dana ću napraviti taj miris, znam kako se to radi – isto kao kad je meni Maja pravila proleće. „Hajde da pravimo proleće“, kaže i stavi među dlanove razne travke, dobro ih protrlja i dâ mi da mirišem. Onda isto tako uradim i ja. Kad krenemo kući, poneseo travke da nam se nađu.

Nije prošlo ni pola minuta, a miris proleća proterala je Vinča! Smrdi kô iz Vinče – tako se govori u mojoj školi.

– Kažu da treba držati zatvorene prozore dok ta depozicija ne izgori. Dobro veče, Darja, još ne spavaš?

To je Daca. Polovina od Duca i Daca, glavni i jedini likovi moje priče *Dobar dan*. Žive u stanu pored našeg i imaju najlepšu baštu-kafić na svetu, zove se „Dobar dan“, a u njoj su najlepše pite – od višanja, trešanja, jabuka,

suvih šljiva, tikvenjak, suva pita, šnenokle, palačinke trista vrsta, domaći sokovi od svakakvog mogućeg voća i povrća, kompoti, domaća kafa, kiflice sa ovim i sa onim. Svašta imaju i sve što imaju, njih dvoje sami prave. Jedino nas dve večeras gledamo kroz prozor.

– Dobro veče, nisam vas videla! Dosad je bilo lepo, mirisalo je...

– Ne brini: kako došlo, tako otišlo. Doći će novi vetar i sve će opet biti kako treba. A do tada, bilo bi poželjno da zatvorimo prozor.

Zatvorila sam prozor i sad sedim i čekam da se promeni vetar.

Neću da mislim na Prag, neću da mislim na Prag, neću da mislim na Prag, neću da mislim na Prag, neću da...

Tako je prošao sedmi i došao je osmi april, poslednji dan za slanje priča na takmičenje „Mladi pisci – kreativna Evropa“.

Oko deset do osam, kao skoro svakog jutra, ispred lifta srela sam Ducu i Dacu. Ja tada idem u školu, a oni u svoj „Dobar dan“. Duca i Daca su ljudi kojima ponekad ispričam nešto što drugima prećutim. Tako sam im tog jutra odmah, tu ispred lifta, saopštila svoju noćasnjju odluku.

– Odustajem od priče za Prag. Neću da tati i mami pravim još jedan trošak koji nemaju odakle da plate.

Njih dvoje su se pogledali.

– Potpuno te razumem, ali zar nije rano za takvu odluku? Ja zaista mislim da je tvoja priča najlepša i najbolja na svetu, ali pitanje je šta će žiri da misli. Daj priči šansu, neka dobije nagradu ako treba, nije fer da je sputavaš. Razmisli da li bi tvoje odustajanje bilo jedino rešenje, možda ima još neko. Razmisli i da li bi time pomogla roditeljima, kako će se oni osećati ako